

Srečanje bivših političnih zapornikov, internirancev in izgnancev

Trpljenje, ki ne zbledi

Od 11. do 13. oktobra je bilo v Baru 6. srečanje bivših političnih zapornikov, internirancev in izgnancev iz Jugoslavije, ki se ga je udeležilo 125 delegatov iz vseh republik in pokrajin. Slovenska delegacija je štela 13 članov, našo občino sta zastopali dve bivši interniranki.

RO ZZB NOV Črne gore kot gostitelj je izbral mesto Bar kot kraj srečanja, ker je bilo tam edino koncentracijsko taborišče v Črni gori v letih 1942 in 1943. Tvorilo ga je 28 barak, v njem je preživelo svoje najtežje ure okoli 15.000 črnogorskih rodoljubov, med njimi 1.000 žena in 55 otrok pod 5 let starosti. Kot vsi taboriščniki so trpeli lakoto, ponižanje, pozimi je izbruhnila epidemija pegastega tifusa, ki je pokosilo 30 internirancev. Najbolj boleč pa je spomin na 25. junij 1943. Takrat so v taborišču izbrali 180 taboriščnikov, jih razdelili na sedem skupin in jih postrelili ob istem času na sedmih krajih Črne gore.

Slovenska delegacija je pripotovala v Bar z vlakom dne 11. oktobra v poznih večernih urah in se namestila v hotelu Topolica. Naslednji dan, v soboto, je bilo v dvorani hotela Agava svečano odprto 6. srečanje. Po izvolitvi delovnega predsedstva in delegacije za polaganje venca pred spomenik ustreljenim borcem in rodoljubom iz barskega taborišča v naselju Reni so zasedanje pozdravili Petko Pla-

zaić, sekretar zveznega odbora ZZB NOV Jugoslavije, Dušan Asanović, predsednik RO ZZB NOV Črne gore in Čedo Ratković, predsednik skupščine občine Bar, mesta gostitelja.

V nedeljo zjutraj so se udeleženci odpeljali v Cetinje. Tam so najprej položili venec pred kostnico 130 ustreljenih rodoljubov, nakar so se seznanili z znamenitostmi mesta in bogatega narodnega muzeja.

Iz Cetinja so se odpeljali v Budvo, biser Črnogorskega primorja. Iz avtobusa so občudovali Lovćen z Njegoševim mavzolejem, članovito Boko Kotorsko in čudovito modrino Jadranskega morja. V domu borcev in invalidov v Petrovcu na Moru so delegatom pripravili pristrčen sprejem. Od tam so se vrnili v Bar in domov. Delegatki iz naše občine se za vsa lepa doživlja zahvaljujeta predvsem velikemu razumevanju našega občinskega odbora ZZB NOV Lj. Moste-Polje.

JUSTI STRŽINAR

KULTURA KULTURA KULTURA KULTURA KULTURA KULTURA

Pogovor s člani skupine Odprti krog

Ko sem prišel mednje, se je ura nagibala proti peti. Fantje in dekleta so zaokrožili okrog čajnega servisa, iz katerega se je kadil čaj s sladko smetano. Zasebno stanovanje. Na gramofonu Gustav Mahler. Človek ni brez zveze z delom skupine, se je izkazalo v pogovoru. Poslušali smo glasbo, pili čaj, gledali fotografije in se menili.

Letos ste precej gostovali. Kako je bilo?

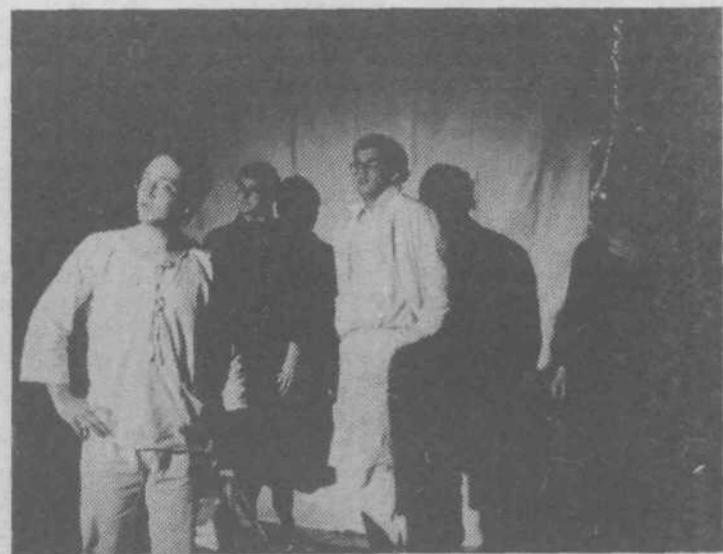
- a) Še najboljše v Benetkah. Igrali smo na Markovem trgu...
b) V Beogradu pa na Skadarliji, ob enim ponoči!
a) Beograjski BRAMS je bil večsah velik festival novih smeri v gledališču, enakovreden BITEFU. Zdjaj pa so ostali v času svojega velikega uspeha, pri koncu šestdesetih let, ko smo bili mi še cicanji...
c) Tehnična oprema je bila za tak festival katastrofalna...
a) Tudi mi smo bili slabi. Vozili smo se, osem ljudi v kupeju, vso noč, potem pa na sceno. Maček je med predstavo kar malo zadrževal.
c) Smo vsaj razburkali mnenja. Na okrogli mizi o predstavi so se sprli...
a) Ali je Karantena performance ali ni, kaj sploh je to performance.

Ali je to, kar mi počnemo, sploh še gledališče...

- c) Nikoli nismo trdili, da smo gledališče! Delamo, kar pač delamo. Ljudje dajejo imena stvarim, ki jih ne poznajo...
d) Andrej si je cel kup poimenovan sam izmislil, če so to zahtevali od njega!

Kaj potem pravzaprav počnete? Kako to imenovati?

- a) Nove umetniške prakse... (smeh)
c) Multimedialni projekti. Uporabljamo video, playback, in nič nas ni sram, diapozitive, ambient, tisoče reči... Marsikaj dolgujemo tudi konceptualizmu, pa smo vseeno tukaj in zdaj. Torej v postmodernizmu.
Se vam zdi, da je odmev na vaše delo dober? Ustrezen?

Tam je, vidim, res se svetlika; je res zlata? — s predstave ZLATA KROGLA v KD Španski borci aprila letos. Foto: Aleš Černivec

c) Naša publika je kulturna, hvala ji. (smeh)

- a) Med slabimi je tudi najmanj slab dober, in v Sloveniji je s takimi rečmi trenutno zelo slabo...
b) Dandanes se že vsakomur, ki se ukvarja s čim svojim, primeri, da sliši: Kaj pa počneš? Ali je vredno? In potem slišiš tudi: Te bo že minilo, tudi jaz sem bil včasih tak... Dialektika poražencev?
a) No, meni se zdi, da se publika dovolj dobro odziva. Kar ji serviramo, namreč ni prav preprosto za použitek... Prav res!
Kaj vam pomenijo formalna priznanja? Uvrščenosti ste bili (s predstavo Zlata kroglja) med najboljše amaterske skupine v Sloveniji...
c) In ko smo prišli na slavnostni nastop, smo zaradi nepravilne opreme lahko pokazali le pol predstave. Kaj boš s priznanji, če pa nobena ustanova nima videorekorderja. Imajo tisoče skripcev na odru, tako poceni in nujne stvari, kot je videorekorder, pa ne...
a) Pri nas je dovolj kalupov za kulturo, nas pa ni v nobenem, to je. Uporabljamo tehnologijo. Če že ona uporabljaja nas, zakaj ji ne bi vrnili? Ampak nimamo popolnoma nič svoje opreme. Ko gostujemo, si delamo samo izgubo. Nič če od nas ni v službi, umetnost je torej nevarna.
Imate kaj zveze z ljubljansko subkulturno sceno?
b) Damo je hodil v FV, dokler ga niso zaprli. FV namreč... (smeh)
c) To je umeten pojem. Tega ni. Če pa je, potem mi nimamo zvez. Kakšna so potem za vas sploh merila?
c) Ni jih.
a) Malo se ocenimo sami, s prijatelji. Ampak materialne možnosti pa kar upoštevamo pri tem... No, mera bi bila recimo festival FRINGE v Edinburghu. Poskusili bomo narediti predstavo zanj...
b) Sploh, če že delamo za Evropo, bi se morali v tem okviru tudi preverjati. Kar pa skorajda ni mogoče. Kako naj vidim jaz njih, kako oni nas? V Sloveniji tako ne dela nihče, v Jugoslaviji najbrž tudi ne...
d) Kar ODPRTI KROG ta hip kravo potrebuje, je en sam vozen kombi!
c) Tudi ime bi spremenili zanj... (smeh)

Zanimivo, ampak podaril vam ga najbrž nihče ne bo. Kako pa bi se predstavili tistim, ki niso za vas še nikoli slišali?

e) Konec novembra bomo imeli v knjižnici Jožeta Mazovca razstavo dokumentov o dosedanjem delu. Morda takrat?

In kaj razen tega pripravljate?

a) Delamo predstavo Svit, ki se bo zgodila spomladi naslednjega leta najbrž v katakombah KD Španski borci. Tukaj bomo radikalno drugačni kot doslej, pa vendar ne povsem.

v) In še cel kup drugih projektov. e) Ne bi radi postali sredstvo socialne animacije mladim v Mostah. Ne bi radi, da bi šlo samo za nekakšno družjenje, za to bi morale biti še druge reči...

a) Čeprav nas skupaj drži prav želja po skupinskem dejanju!

d) Pogled, Janez je slikar, nekaj je glasbenikov, nekaj nekakšnih književnikov, fotografov. Le z gledališčem se ne ukvarja nihče. Zato smo skupaj tukaj, v ODPRTEM KROGU...

Torej za vas dobro kaže?
c) Vrez kombija in video opreme bo težko... Mislim, za nas že dobro kaže, ampak publika tega ne bo videla.

To in še cel kup besed je zabeležil kasetofon. Nato se je pričela vaja za Svit, vendar sem moral obljubiti, da podrobnosti ne bom izdal. Hotel sém samo opazovati, a neprestano so me spraševali: Kaj misliš? Kako se ti zdi? Nekatera mnenja so upoštevali, drugim ugovarjali. In ko sem jim rekel, da morda predstavljajo mejo tistega, kar delovni človek Most še potrebuje, so se nasmejali. Nekdo je rekel, da še ni delitve po potrebah. Drugi je resneje dodal, da so mnenja o nastopih vselej različna, kar je dobro.

Sicer pa so zelo različni tudi nastopi; nikakršni rutinirani profesionalci niso. Iščejo. In vendar vedo, kaj hočejo. Tako je bilo tudi na vaji Prizor, ki so ga izdelovali, se je razraščal, spreminjal. Razvijali so ga v različnih smereh. Čas je mineval. Besed je bilo vse več, prostora v sobi vse manj. In že smo se odpravili v hladno in megljeno noč.

MAKS BROD

ČESTITKE OB JUBILEJU

Milivoj Končar

Rade Ostojić

Dva naša občana, udeleženca NOB in nosilca partizanske spomenice 1941, sta v tem mesecu praznovala šestdeseti rojstni dan. Milivoj Končar iz Puerljeve 27 je ta življenjski dogodek slavil 16. oktobra, Rado Ostojić s Povšetove 106 pa 18. oktobra. Obema čestitamo k življenjskemu jubileju!

V SPOMIN

Tonetu Mačku v slovo

Dne 2. oktobra je po krajši boleznij v 71. letu starosti umrl Tone Maček, aktivist OF in borec NOV, nekdanji predsednik rajonskega odbora v Polju, sekretar rajonskega komiteja ZK Moste in nosilec številnih visokih odlikovanj.

Rodil se je v Spodnji Zadobrovi pri Malnarčkovih, kot se je pri Mačkovih reklo po domače; tam je tudi odrasel. Osnovno šolo je končal v Polju, v Ljubljani pa se je izučil za tesarja. Že leta 1930 se je včlanil v društvo Svoboda v Zadobrovi, zlom stare Jugoslavije pa je dočkal kot rezervist v vojski, ki je morala kapitulirati. Takoj se je vrnil domov in se vključil v organizirano delo OF, 18. junija pa so ga Italijani aretirali in internirali v zloglasno taborišče na Rabu.

Po razsulu Italije je Tone takoj prišel za orožje, najprej 14 dni v Rabški brigadi, poldrug mesec v I. bataljonu VOS. V njem je bil oktobra 1. 1943 sprejet v KPJ. Z zaščito četno tega bataljona je spremljal slovensko delegacijo v Jajce na II. zasedanje AVNOJA. Po zasedanju je ostal v Bosni, najprej kot spremljevalec tovariša Kardelja in kasneje kot pripadnik zaščitne čete osebnega Titovega spremstva. Leta 1944 se je vrnil v Slovenijo in bil dodeljen v zaščitno četo CK KPS in IO OF. Orožje je dal iz rok šele 1945. leta in takoj začel naporno delo aktivista in funkcionarja na terenu. Ministrstvo za kmetijstvo LRS ga je imenovalo za predsednika okrajne agrarne komisije za Ljubljano in okolico. V letu 1947 pa se je spet vrnil k svojemu lesu, v katerem se je poklicno zaljubil v svoji mladosti. Postal je direktor mizarškega in tesarskega podjetja, kjer je ostal do upokojitve...

Predsednik občinskega komiteja ZKS Jože Benčin

Tone Maček ni nikoli klonil, ne kot človek, ne kot komunist: kajti vera v socializem, v komunizem, v svobodo ga je povezovala z delavskim gibanjem in z ideali, ki jih danes uresničujemo; njegovo prepričanje v čase, ki jih je služil in za katere se je razdaljal, mu je dajalo oporo in moč v okupatorjevih zaporih, v internaciji, v pohodih in bojih, med revolucijo; z ljudmi, kakršni je bil Tone Maček, je slovenski narod prvič v svoji zgodovini šel v revolucijo; zaradi takšnih ljudi je iz te revolucije tudi zmagovito izšel.

Zapuščina Toneta Mačka je živa. Zato ga v Zadobrovi in Polju, na Vevčah, v Slapah in Mostah ne bomo pozabili. Ohranili ga bomo kot človeka, ki sta ga vzgojila njegova družina in naša partija v najusodnejših dneh slovenske zgodovine. In njegovo delo ostaja vsajeno v naš novi, jutrišnji dan...

je v poslovnem nagovoru v imenu družbenopolitičnih organizacij in skupščine občine Ljubljana Moste-Polje med drugim poudaril predsednik občinskega komiteja ZKS Pavle Vindišar

Posvet in skupščina bibliotekarjev

V veliki dvorani kulturnega doma Španski borci je bilo 17. in 18. oktobra strokovno posvetovanje o gradnji in opremljanju knjižnic na Slovenskem, ki ga je pripravila zveza bibliotekarskih društev Slovenije. Med številnimi razpravljavci je sodelovala tudi Mihaela Mohar, direktorica naše knjižnice Jožeta Mazovca, ki je spregovorila o problematiki gradnje splošnoizobraževalnih knjižnic v ljubljanskem prostoru (na sliki). Drugi dan posveta je bil združen s tretjo skupščino zveze bibliotekarskih društev Slovenije, na kateri so podelili tudi nagrade Kalanovega sklada in Čopove diplome. (Foto: D. J.)

Program do decembra

OKTOBER

- 19. 10. ob 16. uri — SOBOTNO POPOLDNE ZA OTROKE. »STRŽEK« — Gostuje lutkovna skupina iz Maribora.
13. 11. ob 19.30 — koncert pianistke Brede UKMAR in flavtistke Marije LADIĆ. Spored: J. S. Bach, W. A. Mozart, G. Fauré, V. Ukmar, P. Hindemith.
15. 11. ob 19.30 — Letni koncert folklorne skupine EMONA iz Ljubljane. Predstavili bodo ples in pesmi narodov Jugoslavije.
16. 11. ob 16. uri — SOBOTNO POPOLDNE ZA OTROKE. »RAČKA IN RDEČA KAPICA« — Gostuje lutkovna skupina Pionirskega doma iz Ljubljane.
21. 11. ob 20. uri — Koncert PAPIRNIŠKEGA PIHALNEGA ORKESTRA VEVČE. Dirigent: Jože Hriberšek. Program: H. L. Walters, J. Gotovac (arr. V. Markovič), H. van Lijschooten, B. Adamič, P. Schefer, J. Penders.
23. 11. ob 16. uri — SOBOTNO POPOLDNE ZA OTROKE. »ZGODBA O FANTU, KI NI POZNAL STRAHU« — Gostuje lutkovna gledališče J. Pengov iz Ljubljane.
25. 11. ob 19.30 — Vasilijev »A ZARJE SO TUKAJ TIHE«. Gostuje Oder treh herojev iz Pirnič. Režija: Peter Militarov.
30. 11. ob 16. uri — SOBOTNO POPOLDNE ZA OTROKE. »SPELA, PIKA IN BAMBINA« — Gostuje lutkovna skupina KUD Kobanci iz Kamnice.

NOVEMBER

- 2. 11. ob 16. uri — SOBOTNO POPOLDNE ZA OTROKE. »ŠVIGULIN« — Gostuje Gledališče čez cesto iz Kranja.
6. 11. ob 19.30 — Tone Partljič »MOJ ATA SOCIALISTIČNI KULAK«. Gostuje gledališče Komedija iz Zagreba. Igrajo: Martin Sagner in Smiljka Benčet. Režija: Zelimir Oreškovič. Glasba: Alfi Kabiljo.

Likovne novice

- Galerija kulturnega centra »Mišo Kranjec« v Murški Soboti je letos gostila VII. republiško razstavo zveze likovnih skupin Slovenije. Na prireditvi je sodelovalo 83 likovnikov — ljubiteljev iz številnih likovnih sekcij in društev. Slikarji so v svojih hotenjih upodabljali ljudsko arhitekturo (stare etnološke in umetnostno zgodovinske spomenike). Nastala dela pa niso le dokumentarno gradivo, ampak tudi stvarilo k prizadevanju vseh, da te zaklade ohranjamo in čuvamo. Razstava je bila zaključena 6. oktobra, novembra in decembra pa jo bomo lahko videli v mariborski galeriji Sinagoga in v ljubljanskem Cankarjevem domu. Vabilu k sodelovanju na tej prireditvi so se odzvali tudi likovniki KUD Vide Pregare.
Na letošnjem II. Ex temporu Tržič 85 je strokovna žirija izmed šestih nagrad prvo nagrado za delo Stopnišče dodelila Željku Karakušu, članu likovne sekcije KUD Vide Pregare.
V dneh 4. in 5. oktobra je bilo v kulturnem domu Španski borci žigosanje podlog udeležencem II. Ex temporu Orje, Urh, Pugled, Podmolnik 85. Vabilu se je odzvalo 25 likovnikov iz Ljubljane, Domžal, Škofje Loke ter člani likovnih krožkov z OŠ I. SPUB Toneta Tomšiča (Videm — Dobre polje) in OŠ dr. Jožeta Potrca iz občine Ljubljana Center. Dela morajo biti končana do 4. novembra in dostavljena v kulturni dom Španski borci, kjer bo 26. novembra svečana otvoritev.
MATJAŽ ROLIČ
Do 25. oktobra je v HP Kolinska razstavljal Dušan Pirih Hup risbe pod skupnim naslovom Soočenja.
V galeriji Polje je bila do 25. oktobra odprta razstava izdelkov delovne terapije TPK.
Ta čas so kar tri izjemno kvalitetne likovne razstave in sicer
v kulturnem domu Španski borci, Zaloška 61, bo do 5. novembra odprta razstava POLJSKE MALE GRAFIKE, in sicer vsak dan od 15. do 19. ure, ob sobotah pa od 10. do 13. ure;
v knjižnici Jožeta Mazovca, prav tako v kulturnem domu ŠB, bo do 15. novembra odprta razstava slik VLADIMIRJA MAKUCA;
v enoti knjižnice Jožeta Mazovca v Novih Fužinah, Leninov trg 4, pa razstavlja svoje risbe MAJA ČEŠNOVAR. Razstava bo odprta do 21. novembra.